

Economie en religie

van Damme, Eric

Published in:
Algemeen Dagblad

Document version:
Peer reviewed version

Publication date:
2003

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
van Damme, E. (2003). Economie en religie. *Algemeen Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ECONOMIE EN RELIGIE

Een op de drie Nederlanders weet niet dat met Kerst de geboorte van Jezus gevierd wordt, zo bleek uit een onderzoek van de NCRV. Religie speelt bij ons klaarblijkelijk geen grote rol meer. Dat komt omdat we het economisch zo goed hebben. We zijn te welvarend om gelovig te zijn.

Ongeveer de helft van de Nederlanders hoort nog bij een kerk. De Rooms-katholieke kerk is marktleider, maar slechts 10% van de katholieken ziet regelmatig een kerk van binnen, en dat percentage daalt nog steeds. Van de niet-kerkgangers gelooft overigens eenderde in een leven na de dood. Nederlanders zijn opmerkelijk optimistisch: de kans dat er een hemel is schatten we twee keer zo groot in als de kans op de hel. Hebben we toch wat vertrouwen in een goede God?

Geloof en economie hebben veel met elkaar te maken. Het geloof gaat aan de economie ten onder. Landen waar de mensen arm en gelovig zijn, groeien sneller dan landen waarvan de bevolking niet gelooft. Mede dankzij de kerk wordt een land welvarend, maar, als een land redelijk welvarend is, verliezen de mensen hun geloof. Op het moment dat ze geld hebben, hebben ze God niet meer nodig. Althans dat denken ze. De kerk draagt bij aan economische welvaart en graaft zo haar eigen graf.

De kerken versnellen hun eigen ondergang. Afgelopen week fuseerden de Samen-op-weg kerken. Als gevolg van de fusie is er minder productdifferentiatie. De Protestantse Kerk zal daarom voor minder Nederlanders interessant zijn. Zij zal ook meer marktmacht hebben, minder concurrentie ondervinden. De dominee moet minder hard werken om de mensen binnen te halen, de kwaliteit van de dienst gaat achteruit, en het aantal kerkgangers neemt af. Niet alleen in het echte bedrijfsleven zijn fusies slecht voor de consument.

Jacques Chirac kondigde deze week aan opzichtige religieuze tekens op Franse scholen te verbieden. Hij wil de strikte scheiding tussen kerk en staat behouden. Zijn besluit biedt ruimte voor intenser concurrentie tussen verschillende religies. Hoe meer kerken, hoe meer vreugd. In Frankrijk zal het aantal gelovigen

toenemen. De Franse kerken zullen profiteren en ze hebben dan ook al instemmend op de plannen gereageerd.

De meeste producten die we kopen zijn wat economen normale goederen noemen: naarmate ons inkomen stijgt, willen we er meer van hebben. De Amerikaanse economen Robert Barro en Rachel McCleary hebben laten zien dat religie daarentegen een inferieur product is: als we rijker zijn, hebben we er minder behoefte aan. Als het inkomen met 1% stijgt, daalt het aantal mensen dat minstens een keer per maand naar de kerk gaat met ongeveer 1%-punt. Naarmate we rijker worden, geloven we minder in God en zijn instellingen.

()
Waarom zijn rijke volken minder gelovig? Men zou kunnen denken dat het aan het onderwijs ligt: hoe rijker, hoe beter opgeleid en hoe minder vatbaar men is voor mooie, maar ongeloofwaardige praatjes. Die hypothese gaat echter niet op: hoger opgeleiden zijn juist eerder gelovig dan lager opgeleiden. Klaarblijkelijk is geloof niet zoiets als bijgeloof, maar meer iets als kunst. Je moet leren ervan te genieten.

Barro en McCleary laten zien dat de verstedelijking de schuld is. Naarmate landen rijker zijn neemt de verstedelijking toe, en steden vormen voor kerken geen goede voedingsbodem. De kerk verliest de concurrentie van de disco's, de musea, de shops en al het andere aanlokkelijks dat de stad te bieden heeft.

()
Het platteland, dat is waar de kerk gedijt. In een stal, tussen os, ezel, en een stel schapen.

Eric van Damme

(Hoogleraar economie CentER en Directeur TILEC, het Tilburg Center for Law and Economics, Universiteit van Tilburg)